

Savonlinna

Ahlströminpuiston luontoselvitys 2021

Tekninen toimiala / kaavoituspalvelut

Satu Pannila

SAVONLINNA.FI

Sisälllys

1	Johdanto	3
2	Menetelmät ja aineistot.....	4
2.1	Kasvillisuusselvitys	5
2.2	Liito-oravaselvitys.....	5
2.3	Lepakkoselvitys	5
3	Tulokset.....	5
3.1	Kasvillisuus selvitys	5
3.2	Liito-oravaselvitys.....	8
3.3	Lepakkoselvitys	8
3.4	Muut havainnot.....	9
4	Maankäytön suositukset.....	9
5	Kirjallisuus.....	10

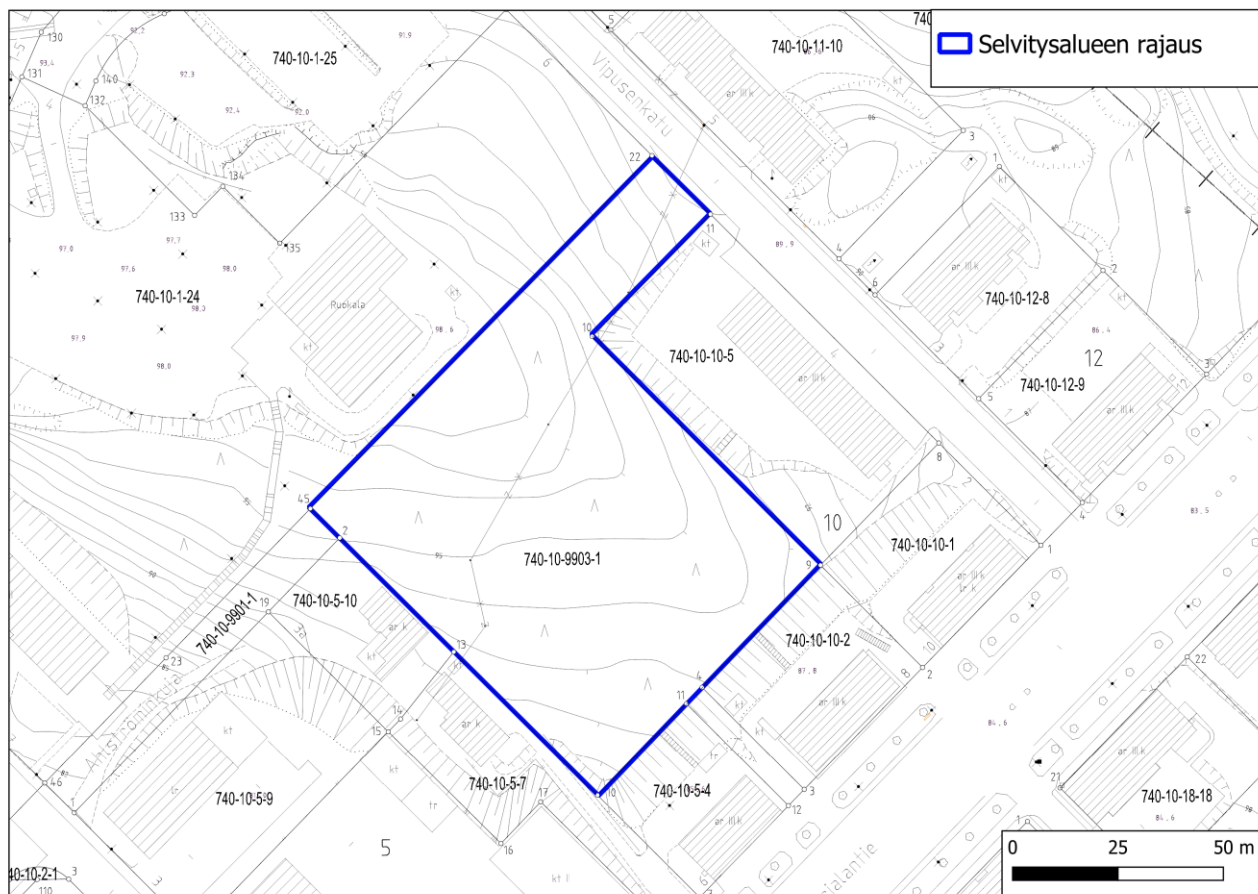
1 JOHDANTO

Ahlströminpuiston alueelle Savonlinnan Lypsyniemessä on tarkoitus tehdä kaavamuutos. Luontoselvitystä on tarkoitus käyttää kaavan laatimisen tausta-aineistona. Selvitysalue on esitetty kuvassa 1. Voimassa olevassa asemakaavassa (ak 655, 20.7.1998) selvitysalueella on kaavamerkintä puisto (VP) (kuva 2).

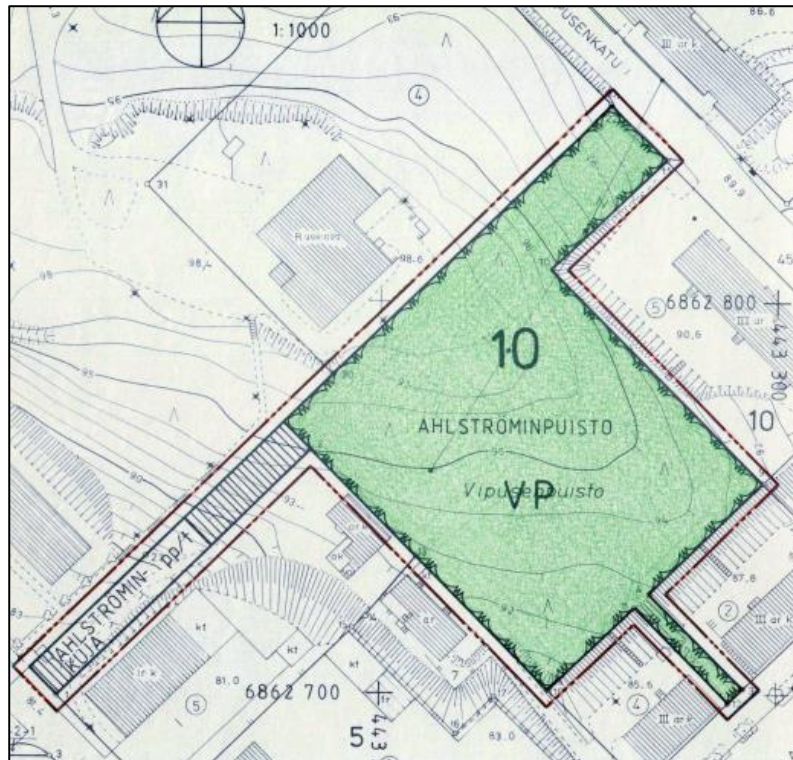
Selvitysalueita ympäröivät lännessä kerrostalot ja Vipusenkatu, eteläpuolella kerrostalot ja itäreunalla kaksi omakotitaloa. Pohjoisosasta selvitysalue rajautuu Andritz Oy: omistamaan kiinteistöön, jolla sijaitsee mm. Ravintola Lypsyniemi.

Selvitysalueen vieressä, alueen pohjoispuolella on tehty luontoselvitys asemakaavamuutosta varten vuonna 2008 (Enviro, Marko Vauhkonen). Luontoselvityksen ajankohdasta johtuen selvityksessä keskityttiin alueen kasvillisuuteen. Selvityksessä alueelta ei löydetty suojeltavia luontoarvoja.

Selvityksen on laatinut kaavasuunnittelija, luontokartoittaja Satu Pannila.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti ja raja.

Kuva 2. Selvitysalueen kaavamerkintä asemakaavassa.

2 MENETELMÄT JA AINEISTOT

Ennen maastotöiden aloittamista tarkistettiin Suomen Lajitietokeskuksen viranomaisportaalista uhanalaisten lajien esiintymisestä tallennetut havainnot. Lisäksi Tiira-lintuhavaintopalvelusta tarkastettiin alueelta mahdollisesti ilmoitetut lintuhavainnot. Selvitysalueella tai sen läheisyydessä ei ole luonnonsuojelualueita. Alueelta ei ole tiedossa olevia suojeltuja luontotyyppisiä, eikä EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) tai erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä.

Selvityksen maastotyöt tehtiin huhti-elokuussa. Selvitysalue kierrettiin huolellisesti läpi, ja maastossa tehdyt havainnot kirjattiin ylös. Alueelle ei tehty varsinaista linnustoselvitystä, mutta linnustoa havainnoitiin muiden maastotöiden yhteydessä.

Luontoselvitys laadittiin asemakaavatarkkuudella. Selvityksessä sovellettiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi- oppaan ohjeita (Söderman, 2003). Selvityksessä keskityttiin niihin lajeihin ja luontotyyppisiin, joiden säilyttäminen on velvoitettu lainsäädännössä. Luontoselvityksessä selvitettiin seuraavat luontoarvot:

- luonnonsuojelulain 29 §:n erityisesti suojellut luontotyypit
- vesilain 2. luvun 11 §:n suojellut kohteet
- metsälain 10 §:n arvokkaat elinympäristöt
- uhanalaiset luontotyypit
- luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta arvokkaat kohteet
- Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintyminen

2.1 Kasvillisuusselvitys

Selvitysalue käveltiin huolellisesti läpi, ja sen kasvillisuudesta laadittiin yleiskuvaus. Varsinainen kasvillisuusselvitys tehtiin 7.6., mutta kasvillisuutta havainnoitiin myös muiden maastotöiden yhteydessä. Alueen pienialaisuudesta johtuen selvitysalueita ei jaettu kasvillisuudeltaan yhtenäisiin luontotyypikuvioihin.

2.2 Liito-oravaselvitys

Selvitysalueelta etsittiin merkkejä liito-oravan esiintymisestä 13.4. Selvitys toteutettiin ns. papanakartoituksena, jossa suurten haapojen ja koivujen tyviltä etsittiin liito-oravan papanoita. Lisäksi havainnoitiin virtsaamisjälkiä puiden rungoilta, ja arvioitiin alueen soveltumista liito-oravan elinympäristöksi.

2.3 Lepakkoselvitys

Lepakkoja havainnoitiin detektorin avulla kolmena yönä. Selvitys toteutettiin 7.6., 16.7. ja 27.8. Sää oli selvityspäivinä lämmin, poutainen ja heikko tuulinen. Selvitysoinä alue kierrettiin kattavasti kävellen läpi. Lisäksi alueelta etsittiin lepakoille sopivia talvehtimis- ja päiväpiilopaikkoja. Tällaisia ovat mm. vanhat rakennukset, puiden kolot, vanhat maakellarit ja kallioiden onkalot ja raot.

3 TULOKSET

Selvitysalueella kulkee paljon polkuja, ja alueella on selvästi runsaasti virkistyskäyttöä. Eteläpuolen rajan läheisyydessä sijaitsee ilmeisesti kerrostalojen käytössä olevat kaksi pyykinkuivaustelinettä. Paikalle on tuotu penkkejä ja kesäkukkasia istutuslaatikoissa (kuva 3). Selvitysalue näyttää osittain toimivan myös läheisten omakotitalojen takapihana, ja omakotitalojen läheisyydestä selvitysalueelta löytyy lasten leluja ja koiran ulkoiluvaijeri. Useana selvityspäivänä alueella liikkui koiranulkoiluttajia.

3.1 Kasvillisuusselvitys

Selvitysalueen on kokonaisuudessaan metsäinen, ja vallitsevin metsätyyppi on tuore kangas. Eteläosassa kasvillisuus vaihtuu kuivahkoksi kankaaksi. Alueella kasvaa muutamia vanhoja, jykeviä kilpikaarnaisia mäntyjä, muutama iäkkäämpi haapa ja rauduskoivu. Aluskasvustona kasvaa nuoria haapoja, pihlajia, pajuja, mäntyjä ja kuusia (kuva 4).

Kenttäkerroksessa kasvaa mm. mustikkaa, koiranputkea, lillukkaa, puolukkaa, kieloja, metsäkastikkaa, sananjalkaa, ahomansikkaa ja kultapiiskua. Alueen kulttuurivaikutuksesta kertoo alueella kasvavat pölkkyruoho, ahopukinjuuri ja ahomansikka. Lisäksi alueella kasvaa muutama mustaherukkapensas. Paikoin alueelle on levinnyt kansallisesti haitalliseksi säädettyä vieraslajia komealupiinia. Lupiiniesiintymät koostuvat yksittäisistä kasveista, joten niiden poistaminen alueelta on helpointa kaivamalla kasvit juurineen ylös maasta.

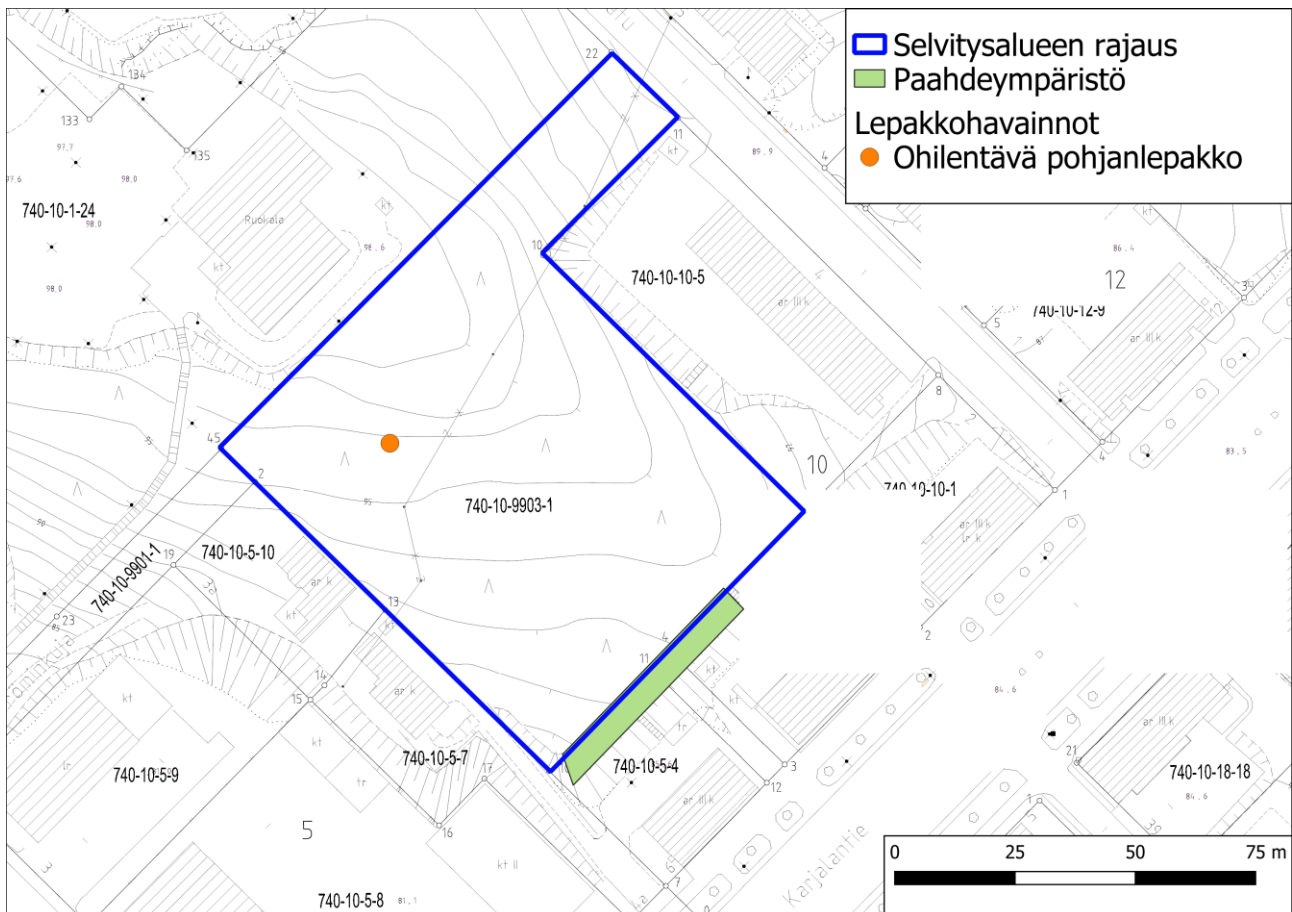

Kuva 3. Selvitysalue toimii lähialueen talojen hyöty- ja virkistysalueena.

Kuva 4. Selvitysalueen puusto koostuu pääasiassa männyistä ja nuorista lehtipuista.

Selvitysalue rajautuu kaakkoisivusta jyrkkään rinteeseen, jonka alaosassa sijaitsee kerrostaloja. Rinteen yläosaan, pääasiassa selvitysalueen ulkopuolelle, on kehittynyt pienialainen, potentiaalinen paahdeympäristö (kuva 5). Alueen yläreunassa kasvaa päivänkakkaraa, ahokupukinjuurta, ja kultapiiskuja. Selvitysalueen ulkopuolella rinteessä kasvaa runsaasti huopakeltanoa ja sianpuolukkaa. Myös kanervaa, mäkitervakkoa, pölkkyruohoa ja ahokissankäpälää esiintyy rinteessä (kuvat 6 ja 7). Ahokissankäpälä (*Antennaria dioica*) on viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa arvioitu silmälläpidettäväksi (NT). Kasvillisuus on laikuttaista, ja paikoin rinteessä on avoimia kivennäismaa laikkoja. Rinteeseen on istutettu myös koristekasveja, kuten liljoja, angervoja ja herttavuorenkilpeä. Rinteessä kasvaa paikoin runsaasti puiden taimia, erityisesti haavan juurivesoja. Alueen umpeen kasvaminen tulisi estää puiden taimia poistamalla. Lisäksi alueelle ei tulisi istuttaa puutarhakasveja tai kylvää nurmikkoa, vaan alueen tulisi antaa kehittyä luonnontilaisena. Suurin osa paahdeympäristöistä ja niillä esiintyvistä eliölajeista on uhanalaisia. Luontaisten paahdeympäristöjen hävitessä tällaiset ihmistoiminnan seurauksena syntyneet elinympäristöt tarjoavat sopivan elinympäristön monille paahdeympäristöjen lajeille, erityisesti hyönteisille.

Kuva 5. Selvitysalueella tehdyt luontohavainnot. Pääasiassa selvitysalueen ulkopuolella sijaitsee pienialainen, tällä hetkellä ei erityisen edustava paahdeympäristö. Lisäksi alueella tehtiin yhtenä yönä havainto ohilentävästä pohjanlepakosta.

Kuvat 6 ja 7. Rinteeseen on syntynyt pienialainen paahdeympäristö, jossa kasvaa mm. huopakeltanoa ja ahokissankäpälää.

3.2 Liito-oravaselvitys

Selvitysalueelta ei tehty havaintoja liito-oravan esiintymisestä alueella. Selvitysalue on pienikokoinen, ja puusto koostuu pääasiassa muutamista kookkaista männystä ja vielä nuorista lehtipuista. Alueella kasvaa vain muutamia liito-oravan ruokailupuiksi soveltuvia koivuja ja haapoja. Alue ei tällä hetkellä ole erityisen hyvä elinympäristö liito-oravalle. Selvitysalueelle ei myöskään johda erityisen hyviä metsäisiä viherkäytäviä.

3.3 Lepakkoselvitys

Selvitysalueelta tehtiin yksi havainto ylilentävästä pohjanlepakosta 16.7. tehdyllä selvityskerralla. Varsinainen selvitysalue on niin pieni, että lepakoiden osuminen paikalle juuri kartoitusöinä on hyvin epätodennäköinen. Tästä syystä lepakoiden esiintymistä arvioitiin koko Lypsyniemen alueella. Koko Lypsyniemen metsäalue on hyvin pienialainen, eikä se ole erityisen potentiaalista lepakoiden esiintymisalueita. Tehdasalueen valot kuitenkin houkuttelevat hyönteisiä, joten Lypsyniemen alueella todennäköisesti esiintyy ainakin yksittäisiä saalistavia lepakoita. Myös selvitysalueen yli lentäneen pohjanlepakon suuntana oli Lypsyniemi. Selvitysalueelta, eikä sen lähiympäristöstä löytynyt lepakoiden päiväpiiloiksi tai talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita. Tulosten perusteella selvitysalue kuuluu EUROBATs-sopimuksen kolmiasteisen luokittelun mukaan luokkaan III: muu lepakoiden käyttämä alue. Lepakoiden esiintymisen perusteella ei ole tarpeen antaa maankäytönsuosituksia.

3.4 Muut havainnot

Alueelle ei tehty varsinaista linnustoselvitystä, mutta lintuja havainnoitiin muiden maastotöiden yhteydessä. Selvitysalueelta havaittiin yhdeksän lintulajia, jotka todennäköisesti pesivät selvitysalueella tai sen läheisyydessä. Selvitysalueen pienuudesta johtuen suuri osa havainnoista oli yksittäisiä lintuja. Selvitysalueella havaitut lajit olivat: kirjosiippo, mustarastas, peippo, punarinta, räkättirastas, sinitiainen, talitiainen, varis ja västäräkki. Alueella tavatut lintulajit ovat tavanomaisia metsien ja pihojen lintulajeja, joiden perusteella ei ole tarpeen esittää maankäyttösuosituksia.

4 MAANKÄYTÖN SUOSITUKSET

Varsinaiselta selvitysalueelta ei löydetty maankäyttöön vaikuttavia luontoarvoja.

Selvitysalueen rajalla sijaitseva paahdeympäristö tulisi jättää maankäytön ulkopuolelle. Alueelle ei tulisi istuttaa koristekasveja. Lisäksi alueen umpeen kasvaminen tulisi estää puuntaimia poistamalla.

5 KIRJALLISUUS

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström & Liukko, U-M. (toim.), 2019. Suomen lajien uhanalaisuus –Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.), 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 5/2018. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.), 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki.

Lappalainen, M., 2002. Lepakot – salaperäiset nahkasiivet. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), 2017. Euroopan Unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry 2012. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille.
(<https://drive.google.com/file/d/1xHsaGs8Y2HUXGugXYgXrSOAE01AzAC3S/view>)

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A., 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.

Söderman, T., 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinneissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.